JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO LA PERGOLA
15 päivänä syyskuuta 1998 *

1. Tanskan kuningaskunta (asia C-289/96), Saksan liittotasavalta (asia C-293/96) ja Ranskan tasavalta (asia C-299/96) vaativat nyt käsiteltävillä kanteilla neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesta maantieteellisten merkintöjen ja alkuperäisnimitysten rekisteröinnistä 12 päivänä kesäkuuta 1996 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1107/96 [1] kumoamista siltä osin kuin siinä rekisteröitiin nimitys feta suojatuksi alkuperänimitykseksi. Tarkemmin sanoen kantajina olevat hallitukset väittävät, että asetuksessa N:o 2081/92 [2] asetetut edellytykset sille, että nimitykselle feta voitaisiin myöntää asetuksessa tarkoitettu suoja, eivät ole täyttyneet.

Tosiseikat ja sovellettavat oikeussäännöt

2. Alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevien erilaisten kansallisten järjestelmien samanaikaisesta voimassaolosta johtuvien tavaroiden vapaan liikkuvuuden esteiden poistamiseksi otettiin asetuksessa N:o 2081/92 käyttöön yhtenäinen yhteisön järjestelmä, jolla kyseisten nimitysten ja merkintöjen suoja varmistetaan kaikkien jäsenvaltioiden alueella.

Käsitteitä 'alkuperänimitys' ja 'maantieteellinen merkintä' täsmennetään asetuksen soveltamiseksi sen 2 artiklan 2 kohdassa, jonka mukaan asetuksessa tarkoitetaan

" a) 'alkuperänimityksellä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta ja

— jonka laatu tai ominaisuudet ovat olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön, joka käsittää sen luonnon ja inhimilliset tekijät, ansiota ja jonka tuotanto, jalostus ja käsittely tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella;

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — EYVL L 148, s. 1.

2 — Maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta 14 päivänä heinäkuuta 1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/92 (EYVL L 208, s. 1).

b) 'maantieteellisellä merkinnällä' alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimeä, jota käytetään nimeämään maataloustuotetta tai elintarviketta,

— joka on peräisin kyseiseltä alueelta, kyseisestä määrätystä paikasta tai kyseisestä maasta ja

— jolla on määrätty laatu, maine tai muita ominaisuuksia, jotka liittyvät tähän maantieteelliseen alkuperään, ja jonka tuotanto ja/tai jalostus ja/tai käsittely tapahtuu tietyllä maantieteellisellä alueella".

Kyseisen artiklan 3 kohdassa säädetään lisäksi seuraavaa:

"Tiettyjä perinteisiä maantieteellisiä tai muita kuin maantieteellisiä nimityksiä, joilla maataloustuote tai elintarvike, joka on alueen tai erityisen paikan alkuperätuote, on nimetty ja jotka täyttävät 2 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetut edellytykset, on myös pidettävä alkuperänimityksinä".

Asetuksella annetun suojan laajuus määritellään 13 artiklassa, jossa säädetään seuraavaa:

"1. Rekisteröidyt nimitykset on suojattu:

a) suoralta tai välilliseltä rekisteröidyn nimityksen kaupalliselta käytöltä tuotteissa, joita rekisteröinti ei koske, siinä määrin kuin tuotteet ovat verrattavissa tällä nimityksellä rekisteröityihin tuotteisiin tai siinä määrin kuin nimityksen käytöllä voi hyötyä suojatun nimityksen maineesta;

b) väärinkäytöltä, jäljittelyltä tai mielleyhtymiltä, vaikka tuotteen oikea alkuperä on merkitty tai vaikka suojattu nimi on käännetty tai siihen on liitetty ilmaisu kuten 'laatu', 'tyyppi', 'menetelmä', 'tuotettu kuten', 'jäljitelmä' tai muu samankaltainen ilmaisu;

c) muilta vääriltä tai harhaanjohtavilta merkinnöiltä mitä tulee tuotteen lähtöpaikkaan, alkuperään, tuotteen laatuun tai olennaisiin ominaisuuksiin, jotka on merkitty sisä- tai ulkopakkaukseen, mainoksiin tai tuotetta koskeviin asiakirjoihin sekä tuotteen pakkaamiseen tavalla, joka on omiaan

antamaan väärän kuvan tuotteen alkuperästä;

d) muilta käytännöiltä, jotka saattaisivat johtaa yleisöä harhaan tuotteen todellisen alkuperän suhteen.

— —"

Lisäksi asetuksen 8 artiklan mukaan "mainintoja 'SAN' [suojattu alkuperänimitys], 'SMM' [suojattu maantieteellinen merkintä] tai vastaavia perinteisiä kansallisia merkintöjä saadaan käyttää ainoastaan tämän asetuksen mukaisissa maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa".

Asetuksen 3 artikla, jonka mukaan "nimityksiä, joista on tullut yleisnimiä, ei voi rekisteröidä", on nyt käsiteltävän asian kannalta erityisen merkityksellinen. Tässä artiklassa säädetään lisäksi seuraavaa:

"Tässä asetuksessa 'nimityksellä, josta on tullut yleisnimi' tarkoitetaan maataloustuotteen tai elintarvikkeen nimeä, josta on tullut maataloustuotteen tai elintarvikkeen yleinen nimi, vaikka se viittaakin paikkaan tai alueeseen, jossa tämä maataloustuote tai elintarvike on alun perin tuotettu tai jossa sitä on pidetty kaupan.

Sen määrittämiseksi, onko nimestä tullut yleisnimi, on otettava huomioon kaikki tekijät, ja erityisesti:

— tilanne jäsenvaltiossa, josta nimi on peräisin, ja alueilla, joilla tuotetta käytetään;

— tilanne muissa jäsenvaltioissa;

— asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö tai yhteisön lainsäädäntö.

Jos rekisteröintihakemus hylätään 6 ja 7 artiklassa määriteltyä menettelyä noudattaen sen vuoksi, että nimestä on tullut yleisnimi, komissio julkaisee tätä koskevan päätöksen *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*

2. Nimeä ei saa rekisteröidä alkuperänimitykseksi tai maantieteelliseksi merkinnäksi, jos se on ristiriidassa kasvilajikkeen tai eläinlajin nimen kanssa ja on sen vuoksi omiaan johtamaan yleisön harhaan tuotteen oikean alkuperän osalta.

3. Ennen tämän asetuksen voimaantuloa neuvosto laatii ja julkaisee määräenemmistöllä komission ehdotuksesta *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ohjeellisen esimerkkiluettelon sellaisista maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimistä, jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan ja joita pidetään 1 kohdan mukaisina yleisniminä ja joita ei sen vuoksi voida rekisteröidä tämän asetuksen perusteella."

Asetuksessa vahvistetun suojan edellytyksenä on asianomaisen nimityksen rekisteröiminen suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin; rekisteröiminen on suoritettava asetuksessa vahvistettujen menettelysäännösten mukaisesti. Käsiteltävänä olevassa asiassa on otettava huomioon niin kutsuttu yksinkertaistettu menettely, josta säädetään asetuksen 17 artiklassa ja joka koskee jo olemassa olevien nimitysten rekisteröintiä. Kyseisessä artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kuuden kuukauden kuluessa tämän asetuksen voimaan tulosta jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle nimet, joilla on oikeudellinen suoja, tai jäsenvaltioissa, joissa suojajärjestelmää ei ole, käytössä vakiintuneet nimitykset, jotka ne haluavat rekisteröidä tämän asetuksen mukaisesti.

2. Komissio rekisteröi 1 kohdassa tarkoitetut 2 ja 4 artiklan mukaiset nimitykset 15 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Edellä olevaa 7 artiklaa ei sovelleta. Yleisnimiä ei kuitenkaan rekisteröidä.

3. Jäsenvaltiot voivat säilyttää kansallisen suojan 1 artiklan mukaisesti ilmoitetuille nimityksille, kunnes päätös niiden rekisteröinnistä on tehty."

3. Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan kyseisten kanteiden taustalla olevia tosiseikkoja. Aluksi on kuvailtava lyhyesti fetajuuston tunnuspiirteitä. Kyseinen termi — joka on peräisin italian kielestä ja tarkoittaa viipaletta — kuvaa suolavedessä olevaa perinteistä valkoista juustoa, jota on ikimuistoisista ajoista saakka valmistettu kaikkialla Kreikassa sekä muissa Balkanin maissa. [3] Valmistusmenetelmänä käytetään luonnonmukaista hyydyttä-

3 — Ne Balkanin maat, joissa fetajuustoa on perinteisesti valmistettu, vaikuttavat olevan erityisesti Albania, Bulgaria, Kypros, Romania ja entinen Jugoslavia.

mistä ilman puristusta, [4] ja näin saatu tuote on rakenteeltaan tiivistä ja luonnonvalkoista ja sillä on sille ominainen tuoksu sekä kevyesti hapan, suolainen ja rasvainen maku.

Kreikassa ei ollut ennen vuotta 1988 fetajuuston valmistusta koskevaa kansallista lainsäädäntöä. Tuotantopaikkoja on paljon, ja tuotteesta on siis olemassa useita paikallisia tai alueellisia muunnoksia. Sekä eri jäsenvaltioissa että kolmansissa maissa on kansainvälisten teknisten eritelmien puuttuessa kehitetty muita fetajuuston valmistusmenetelmiä, jotka kuitenkin eroavat Kreikassa käytetyistä menetelmistä. Erot muodostuvat siitä, että raaka-aineena käytetään lehmänmaitoa Kreikassa käytettävän lampaan- ja/tai vuohenmaidon sijaan ja että valmistusmenetelmänä käytetään luonnonmukaista valuttamista nykyaikaisempaa ja taloudellisempaa teollista valmistusmenetelmää, ultrasuodattamista. Kreikan lisäksi fetajuuston tuotanto on yhteisössä keskittynyt ennen kaikkea Tanskaan (suurin tuottaja), jossa tuotanto alkoi 60-luvulla, sekä Saksaan, Alankomaihin ja Ranskaan. [5]

4. Kuten on jo todettu, fetan tuotannon ja markkinoille saattamisen edellytysten sääntely alkoi Kreikassa vuonna 1988, [6] ja se huipentui vuonna 1994 tehtyyn päätökseen, [7] jolla alkuperänimitys feta otettiin käyttöön kansallisella tasolla.

Kreikan hallitus haki 21.1.1994 päivätyllä kirjeellään nimityksen feta rekisteröimistä SAN:ksi asetuksen N:o 2081/92 17 artiklassa tarkoitetussa yksinkertaistetussa menettelyssä. Asetuksen 15 artiklan mukaisesti komissio esitti tässä artiklassa tarkoitetulle komitealle 19.1.1996 luettelon niistä nimityksistä, joiden rekisteröintiä oli haettu. Nimitys feta mainittiin tässä luettelossa. Koska komitea ei antanut lausuntoaan sille asetetussa määräajassa, komissio teki neuvostolle 6.3.1996 15 artiklan neljännen kohdan mukaisen ehdotuksen. Myöskään neuvosto ei tehnyt päätöstä säädetyssä määräajassa. Tämän vuoksi komissio antoi 12.6.1996 15 artiklan viidennen kohdan

4 — Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer kuvaili asiassa C-317/95, Canadane Cheese Trading ja Kouri (Kok. 1997, s. I-4681), joka poistettiin rekisteristä yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 8.8.1997 antamalla määräyksellä, 24.6.1997 antamassaan ratkaisuehdotuksessa fetan valmistusmenettelyn keskeisiä vaiheita seuraavalla tavalla:

"— Maito hyytyy luonnollisesti juoksetteen tai muiden vastaavalla tavalla vaikuttavien eläinperäisten entsyymien avulla.

— Juustoaines kaadetaan rei'itettyihin muotteihin, joissa se valuu luonnollisella tavalla ilman puristusta. Juustoaines kiinteytyy sitä mukaa kuin siitä valuu maitoa. Se peitetään sitten suolakerroksella, jonka ansiosta kehittyy kypsymistä edistävä mikrokasvusto.

— Seuraavaksi juustoaines laitetaan puisiin tai metallisiin astioihin, joihin lisätään suolavettä, jonka natriumkloridipitoisuus on 7 prosenttia. Astiat viedään kypsytyshuoneisiin, joiden lämpö- ja kosteusoloja valvotaan tiukasti.

— Astiat ovat kypsytystiloissa kaksi viikkoa, minkä jälkeen ne siirretään kylmätiloihin hieman yli kuudeksi viikoksi. Kypsytysprosessi kestää siten kaksi kuukautta" (15 kohta).

5 — Ranskassa on lehmänmaitoa fetan raaka-aineena käyttävän tuotannon lisäksi myös lampaanmaitoa raaka-aineena käyttävää tuotantoa. Kyseisiä alueita ovat Korsika sekä Ranskan keskiylängöllä sijaitsevat muut alueet, esimerkiksi Roquefort. Kolmansien maiden osalta fetan tuotantoa ja kulutusta on Irannissa ja Saudi-Arabiassa, joissa tuote valmistetaan pääasiallisesti lampaan- ja/tai vuohenmaidosta, sekä Uudessa-Seelannissa ja Yhdysvalloissa, joissa kuitenkin lehmänmaidosta valmistettu feta on yleisintä.

6 — Ministeriön päätös nro 2109/88, tehty 5.12.1988.

7 — Apulaismaatalousministerin 11.1.1994 tekemä päätös nro 313025/94.

nojalla riidanalaisen asetuksen, jolla nimitys feta rekisteröitiin SAN:ksi. [8]

5. Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta ja Ranskan tasavalta nostivat kumoamiskanteet tästä asetuksesta. [9] Kreikan tasavalta osallistuu oikeudenkäyntiin väliintulijana tukeakseen vastaajana olevan komission vaatimuksia.

Pääasia

Kantajina olevat hallitukset väittävät, että siltä osin kuin nimitys feta rekisteröidään riidanalaisessa asetuksessa SAN:ksi, asetus on kahdeltakin kannalta pätemätön. Ensinnäkin kantajat katsovat, että asetuksen N:o 2081/92 2 artiklassa asetetut edellytykset sille, että tuotteen nimitys voitaisiin rekisteröidä SAN:ksi, eivät ole täyttyneet. Toiseksi semanttinen nimitys feta on yleisnimi, joten sitä ei kyseisen asetuksen 3 ja 17 artiklan säännösten mukaan voida suojata SAN:nä.

Asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 2 kohdan rikkominen

6. Ensimmäisen väitteen osalta kantajat esittävät, että fetan rekisteröiminen SAN:ksi on vastoin asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 2 kohtaa, sillä rekisteröidyllä nimityksellä suojattavaan maantieteelliseen alueeseen kuuluu loppujen lopuksi Kreikka kokonaisuudessaan; tämä ei asetuksen mukaan ole mahdollista käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevan kaltaisten perinteisten, muiden kuin maantieteellisten nimitysten osalta. Sitä paitsi feta ei ole peräisin Kreikasta, vaan koko Balkanin alueelta.

Komissio, jota Kreikan hallitus tukee, kiistää kuitenkin tämän arvioinnin. Komission mukaan siihen maantieteelliseen alueeseen, josta feta on peräisin, ei sisälly Kreikka kokonaisuudessaan: ulkopuolelle on nimittäin jätetty Kykladien ja Sporadien saaristot sekä Kreetan saari, joissa kuitenkin tuotetaan perinteisesti fetaa vastaavaa valkoista juustoa suolavedessä. Fetan alkuperäalueena on siis

8 — Ks. riidanalaisen asetuksen liite A, otsikko Juustot, alaotsikko Kreikka.

9 — Kyseiset kolme asiaa yhdistettiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 27.11.1997 antamalla määräyksellä. On huomattava, että fetajuustoa Tanskassa, Saksassa ja Ranskassa tuottavat tietyt yritykset nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa samaan aikaan kolme kannetta riidanalaisen asetuksen kumoamiseksi tässä oikeusasteessa (asiat T-139/96, T-140/96 ja T-141/96). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi 20.2.1997 antamissaan kolmessa määräyksessä, että toimivalta kuuluu yhteisöjen tuomioistuimelle. Yhteisöjen tuomioistuin puolestaan palautti asiat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 29.5.1998 antamillaan määräyksillä. Nimitystä feta koskevan ongelman osalta on syytä ottaa huomioon edellä alaviitteessä 4 mainittu, asiassa Canadane Cheese Trading ja Kouri annettu julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus, jossa esitetyt kysymykset kuitenkin eroavat nyt käsiteltävässä asiassa esillä olevista kysymyksistä. Julkisasiamies korosti tässä asiassa seuraavaa: "On nimittäin ajateltavissa, että nimitys feta ei täytä edellytyksiä, jotka asetuksessa N:o 2081/92 on asetettu SAN:n saamiselle yhteisössä, mutta että se toisaalta täyttää edellytykset, jotka maantieteellisiä nimityksiä koskevassa oikeuskäytännössä on asetettu, ja että se siten on perustamissopimuksen 36 artiklan mukaan perusteltu" (44 kohta).

Kreikan mantere sekä Lesboksen hallintoalue; näin määritelty alue muodostaa ilmastollisesti ja kasvistollisesti homogeenisen kokonaisuuden, joka antaa tällä alueella tuotetulle fetalle sen erityiset ominaisuudet.

7. Kantajana olevien hallitusten väitteet on mielestäni hyväksyttävä. Ensinnäkin on huomattava, että asianosaiset ovat tarkastelleet kyseistä nimitystä aivan oikein suhteessa asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin perinteisiin, muihin kuin maantieteellisiin nimityksiin. Nimitys feta on nimittäin peräisin latinan kielestä ja merkitsee viipaletta; näin ollen se ei ole "alueen, määrätyn paikan tai — — maan nimi", kuten asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa edellytetään maantieteellisten merkintöjen osalta. Siten on tutkittava, täyttyvätkö edellä mainitussa 2 artiklan 3 kohdassa säädetyt edellytykset sille, että feta olisi muu kuin maantieteellinen nimitys.

Vastauksen on mielestäni oltava kieltävä seuraavista syistä.

Ensinnäkin vain jonkin "*alueen tai erityisen paikan alkuperätuotteella*" voi asetuksen N:o 2081/92 mukaan olla suojattu alkuperänimitys; [10] lisäksi on tärkeää, että "2 kohdan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetut edellytykset" täyttyvät eli että tuotteen laatu tai ominaisuudet "ovat olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön, joka käsittää sen luonnon ja inhimilliset tekijät, ansiota" ja että tuotteen "tuotanto, jalostus ja käsittely tapahtuu rajatulla maantieteellisellä alueella". Lisäksi asetuksessa kiistetään nyt käsiteltävässä asiassa tarkasteltavien nimitysten — eli perinteisten, muiden kuin maantieteellisten nimitysten — osalta merkityksellisellä tavalla se, että kyseinen maantieteellinen alue voisi olla jonkin valtion koko alue; tämä mahdollisuus hyväksytään tässä asetuksessa kuitenkin toisenlaisten nimitysten osalta. [11]

Edellä mainituista säännöksistä heijastuu suojattuja nimityksiä koskeva perustavanlaatuinen edellytys: nimityksen kuvaamalla tuotteella on nimittäin oltava erityinen yhteys rajattuun maantieteelliseen alueeseen. Näin on oltava kahdeltakin näkökannalta: Ensinnäkin tuotteen on oltava peräisin tietyltä rajatulta alueelta. Lisäksi tuotteen alkuperän on annettava tuotteelle sen laatuun ja maineeseen liittyviä erityisiä piirteitä; asetuksessa edellytetään näin, kun siinä säädetään, että tuotteen laatu ja maine ovat "olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön" ansiota. [12] Tähän on lisättävä, että tuotteen ja alueen välisen

10 — Ks. 2 artiklan 3 kohta. Kursivointi tässä.

11 — Sellaista tuotetta, jonka alkuperäalueena on jokin maa kokonaisuudessaan, kuvaavan nimityksen rekisteröiminen on nimittäin mahdollista — kylläkin vain erityistapauksissa — ainoastaan 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan perusteella. Nyt kyseessä olevassa säännöksessä — eli 2 artiklan 3 kohdassa — ei kuitenkaan viitata ensimmäiseen vaan ainoastaan toiseen luetelmakohtaan, jossa tästä mahdollisuudesta ei säädetä. Asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa mainitaan "perinteiset maantieteelliset tai muut kuin maantieteelliset nimitykset, joilla on nimetty maataloustuote tai elintarvike, joka on *alueen tai erityisen paikan alkuperätuote*" mutta ei jonkin kokonaisen maan alkuperätuote.

12 — Ks. 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan toinen luetelmakohta.

yhteyden on oltava sillä tavoin *yksinomainen*, että tuote on suunniteltu, kehitelty ja hyväksytty yksinomaisesti kyseisellä alueella eikä missään muualla. Vain tämä yksinomainen yhteys voi olla perusteena nimityksen käyttöä koskevan kollektiivisen monopoliaseman myöntämiselle tietylle ryhmälle tuottajia, jotka voivat käyttää nimitystä juuri sen vuoksi, että ne ovat sijoittautuneet tietylle alueelle.

8. Nämä edellytykset eivät ole täyttyneet nyt käsiteltävässä asiassa. Kantajana olevat hallitukset ovat todenneet aivan oikein, että tuotteen ja tarkkaan määritellyn alueen välillä ei tässä tapauksessa ole yhteyttä, sillä nimityksen feta kattama maantieteellinen alue sisältää käytännössä koko Kreikan. Yhdyn tähän näkökantaan. On totta, kuten komissio on huomauttanut, että termiä 'alue', sellaisena kuin se esiintyy asetuksessa, ei ole ymmärrettävä hallinnollisessa merkityksessä; asetuksen mukaisesti voi siis olla olemassa alueita, jotka käsittävät yhden tai useampia hallinnollisia alueita. Kuitenkin on välttämätöntä, että ne ilmastolliset ja maastolliset luonnonolosuhteet, jotka takaavat tuotteen yhtenäisen laadun, vallitsevat kyseessä olevan maantieteellisen alueen kaikissa osissa. On siis välttämätöntä, että tuotteen ominaisuuksiin vaikuttavat erityiset olosuhteet ovat tosiasiallisesti samat kaikkialla kyseessä olevalla alueella. On selvää, että todennäköisyys tähän pienenee sen alueen, johon nimitys liittyy, kasvaessa, ja näin käy varsinkin silloin, kun kyse on alueesta, johon kuuluu jokin valtio lähes kokonaisuudessaan. Ei ole sattumaa, että jostain kokonaisesta valtiosta peräisin olevien tuotteiden nimityksen suojaaminen rajoitetaan kyseisessä asetuksessa erityistapauksiin, [13] ja sitä paitsi muihin kuin niihin tapauksiin, jotka koskevat nyt kyseessä olevia, muita kuin maantieteellisiä nimityksiä.

Vaikka tätä viimeksi mainittua näkökohtaa ei otettaisikaan huomioon, on kuitenkin olemassa eräs ensisijainen ja kattava peruste, joka mielestäni estää sen, että fetan voitaisiin katsoa olevan peräisin Kreikasta suojattuja alkuperänimityksiä koskevassa asetuksessa tarkoitetulla tavalla. On totta, että feta on eräs perinteisistä kreikkalaisista tuotteista. En kuitenkaan usko, että fetan voitaisiin määritellä olevan *peräisin* joltain erityiseltä kreikkalaiselta alueelta siten, että tuote olisi kehitelty ja hyväksytty yksinomaisesti tällä alueella alkuperäalueeseen liittyvine erityisine ominaisuuksineen. Ei nimittäin ole kiistetty, että feta on peräisin Balkanin alueelta ja että sen alkuperäalue on siis selvästi laajempi kuin jokin määrätty alue ja jopa laajempi kuin jokin valtio kokonaisuudessaan. Kyseinen tuote on siis peräisin alueelta, joka muodostuu useasta valtiosta ja on siten kooltaan asetuksessa tarkoitettua laajempi. Näin ollen se tuotteen ja alueen välinen erityinen ja tiivis yhteys puuttuu, joka asetuksen muodostamassa järjestelmässä on perusteena SAN:ksi rekisteröinnille.

En halua kiistää fetan tiivistä yhteyttä Kreikan gastronomiseen perintöön. Suojattujen alkuperänimitysten tehtävänä ei asetuksen järjestelmässä ole kuitenkaan kulinaaristen ja gast-

13 — Ks. 2 artiklan 2 kohdan a alakohdan toinen luetelmakohta.

ronomisten perinteiden suojaaminen muitta mutkitta: perinnettä suojataan myöntämällä yksinoikeus nimityksen käyttöön, koska perinne on hyväksytty ja sitä on kehitelty *määrätyllä maantieteellisellä alueella* ja erityisesti koska tuotteen erityinen laatu on juuri sen ansiota, että tuote on peräisin kyseiseltä alueelta, jossa yksinomaisesti esiintyy sellainen "luonnon ja inhimillisten tekijöiden" muodostama kokonaisuus, joka tekee tuotteesta ainutlaatuisen ja siten suojaamisen arvoisen.

9. Edellä esitettyjen huomioiden nojalla riidanalaisen asetuksen kumoaminen on mielestäni perusteltua siltä osin kuin nimitys feta on rekisteröity siinä SAN:ksi. Kyseisen nimityksen tarkoittama tuote ei nimittäin ole peräisin tietyltä Kreikassa sijaitsevalta erityiseltä alueelta, jonka ansiota tuotteen laatu ja ominaisuudet olisivat. Toisaalta ei voida myöskään katsoa, että kyseinen tuote olisi peräisin koko Kreikasta eikä mistään muusta valtiosta, sillä tuote on ikimuistoisista ajoista alkaen ollut osa koko Balkanin alueen perinteistä juuston tuotantoa. Asetuksen N:o 2081/92 2 artiklan 2 kohdassa SAN:ksi rekisteröimisen olennaiseksi edellytykseksi asetettu edellytys, jonka mukaan tuotteella on oltava sellainen erityinen kaksitahoinen yhteys rajoitettuun maantieteelliseen alueeseen, että tuote on peräisin yksinomaisesti kyseiseltä alueelta ja sen laatu ja erityiset ominaisuudet ovat "olennaisesti tai yksinomaisesti maantieteellisen ympäristön [— —] ansiota".

Onko nimitys feta yleisnimi

10. Edellä esitettyjen huomioiden perusteella on mahdollista arvioida myös kyseessä olevien hallitusten esittämää toista väitettä, joka koskee sitä, onko nimitys feta *yleisnimi*. Relevantti säännös on tältä osin asetuksen N:o 2081/92 3 artikla, jonka mukaan "nimityksiä, joista on tullut yleisnimiä, ei voi rekisteröidä". [14] Kyseisessä säännöksessä täsmennetään, että "tässä asetuksessa 'nimityksellä, josta on tullut yleisnimi', tarkoitetaan maataloustuotteen tai elintarvikkeen nimeä, josta on tullut maataloustuotteen tai elintarvikkeen yleinen nimi, vaikka se viittaakin paikkaan tai alueeseen, jossa tämä maataloustuote tai elintarvike on alun perin tuotettu tai jossa sitä on pidetty kaupan".

Heti aluksi voidaan huomata, että yleisnimiä koskeva ongelma esitetään edellä mainitussa oikeussäännössä dynaamiselta näkökannalta. Yhteisön lainsäätäjä viittaa nimittäin "nimityksiin, joista on *tullut* yleisnimiä" ajan kuluessa, vaikka ne liittyivätkin "*alun perin*" tiettyyn maantieteelliseen alueeseen, josta

14 — Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer tarkasteli edellä mainitussa asiassa Canadane Cheese Trading ja Kouri antamassaan ratkaisuehdotuksessa oikeuskäytäntöä, joka koskee yleisnimiä, jotka määritellään "nimityksiksi, jotka ovat osa yleisestä kulttuuri- ja gastronomisesta perinnöstä ja joita voi pääsääntöisesti käyttää kuka tahansa tuottaja" (28 kohta). Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer totesi edelleen, että on turhaa etsiä "yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä määritelmää, joka valaisisi yleisnimen käsitettä". Nyt käsiteltävän asian kannalta on hyödyllistä täsmentää, että tämä oikeuskäytännössä omaksuttu suuntaus on muodostunut pääasiallisesti ennen asetuksen N:o 2081/92 antamista ja että käsiteltävänä olevaa asiaa koskevat tutkimukset on suoritettava kyseisen asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen arviointiperusteiden nojalla; nämä arviointiperusteet ovat kuitenkin pääosin yhdenmukaisia aikaisemman oikeuskäytännön kanssa.

nimityksen tarkoittama tuote on peräisin. Kuten Ranskan hallitus on kuitenkin aivan oikein todennut, nyt kyseessä oleva nimitys ei kuvaa tuotetta, joka on peräisin juuri joltain Kreikassa olevalta määrätyltä alueelta ja josta on myöhemmin tullut maataloustuotteen tai elintarvikkeen yleinen nimi. Toistan, että fetan ei voida määritellä olevan peräisin Kreikasta tai vielä vähemmän joltain Kreikassa sijaitsevalta erityiseltä alueelta. Asiaa johdonmukaisesti tarkastellen fetasta ei siis ole "tullut yleisnimeä"; päinvastoin feta ei ole koskaan ollutkaan erityinen nimitys, sillä se ei ole koskaan kuvannut *tiettyä* sellaista erityistä tuotetta, joka on peräisin joltain tietyltä maantieteelliseltä alueelta ja jolla on juuri tämän ansiosta *tiettyjä* erityisiä ominaisuuksia. Toisin sanoen fetasta ei edellä esitetyn näkökannan mukaan ole *tullut* yleisnimeä vaan se on *aina* ollut sellainen. Koska nimityksiä, joista on tullut yleisnimiä, ei 3 artiklan mukaan voida rekisteröidä, sellaisia nimityksiä, jotka ovat jo alun perin olleet yleisnimiä, ei sitä suuremmalla syyllä voida rekisteröidä.

11. Olkaamme kuitenkin perusteellisia ja oletakaamme, että nimitys feta olisi alun perin liittynyt määrättyyn paikkaan tai alueeseen. Joka tapauksessa perusteet sen toteamiseksi, että kyseisestä nimityksestä on myöhemmin tullut 3 artiklassa tarkoitettu yleisnimi, ovat mielestäni olemassa. Kyseisen säännöksen mukaan säännöksen tulkitsijan on otettava huomioon kaikki säännöksessä mainitut tekijät ja seikat, ja "erityisesti:

— tilanne jäsenvaltiossa, josta nimi on peräisin, ja alueilla, joilla tuotetta käytetään;

— tilanne muissa jäsenvaltioissa;

— asiaa koskeva kansallinen lainsäädäntö tai yhteisön lainsäädäntö".

Miten edellä mainittuja arviointiperusteita pitäisi soveltaa? Arvioitaessa Kreikan kansallista tilannetta tällä hetkellä on mahdollista, että sen kuluttajat eivät pidä termiä feta yleisnimenä. Julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer tutki tätä kysymystä asiassa Canadane Cheese Trading ja Kouri, mutta ainoastaan sen ongelman osalta, oliko termistä feta mahdollisesti tullut yleisnimi Kreikan kansallisilla markkinoilla. Julkisasiamies totesi tässä yhteydessä seuraavaa: "Kreikassa pääasiallisesti tuotetusta fetasta poikkeavan fetatyypin tuotanto muissa jäsenvaltioissa on voinut muuttaa nimityksen feta yleisnimeksi näissä jäsenvaltioissa." [15] Edellä mainitun 3 artiklan mukaan on tehtävä juuri tällainen koko yhteisön aluetta koskeva kokonaisarviointi. Kyseisestä säännöksestä nimittäin seuraa, että sen tutkiminen,

15 — Edellä mainittu asiassa Canadane Cheese Trading ja Kouri annettu ratkaisuehdotus, 77 kohta.

onko nimitys yleistynyt peruuttamattomasti, on suoritettava ottaen huomioon — 3 artiklaa toistaen — *kaikki tekijät*, [16] eli ei siis ainoastaan Kreikassa vaan myös muissa jäsenvaltioissa vallitseva tilanne. [17]

Tältä näkökannalta katsoen sillä seikalla, että fetan tuotantoon ja kaupan pitämiseen sovelletaan Tanskassa, Saksassa ja Alankomaissa sellaisia kansallisia säädöksiä, jotka on annettu ennen Kreikan säädöksiä, on ratkaiseva merkitys. Toisaalta ei voida sanoa, että kyseisten maiden lainsäädännössä tarkoitettu feta eroaisi merkittävästi Kreikassa perinteisesti tuotetusta fetasta. On totta, että valmistustavoissa on eroja, jotka edellä esitetyllä tavalla liittyvät käytettävään maitoon (lehmänmaitoa lampaan- ja/tai vuohenmaidon sijaan) ja vähemmän merkityksellisesti valmistustapaan (ultrasuodattaminen luonnollisen valuttamisen sijaan). Mutta kuten julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomer totesi asiassa Canadane Cheese Trading ja Kouri, [18] näistä eroista huolimatta "lampaanmaidosta tai lampaan- ja vuohenmaidon sekoituksesta valmistettu feta ei eroa olennaisesti lehmänmaidosta valmistetusta fetasta. Fetaa voidaan valmistaa yhtä hyvin lampaan-, vuohen- kuin lehmänmaidosta ilman, että tästä aiheutuisi suuria eroja — — , minkä osoittavat kansainväliset normit, yhteisön lainsäädännön ja kaikkien muiden jäsenvaltioiden paitsi Kreikan kansallisen lainsäädännön fetaa koskevat viittaukset sekä näiden valtioiden kuluttajien odotukset".

12. Sitä paitsi yhteisön lainsäädännössä — johon 3 artiklassa nimenomaisesti viitataan — fetaa ei ole milloinkaan pidetty erityisesti kreikkalaisen tuotteen alkuperänimityksenä eikä juustona, joka on valmistettava ehdottomasti lampaan- ja/tai vuohenmaidosta. [19] Komissio väittää, että kyseinen lainsäädäntö

16 — Tämän perusteella voidaan suhteellistaa komission sille mielipidetutkimukselle antama ratkaiseva merkitys, joka tehtiin kuluttajille vuonna 1994 ja josta ilmenee, että suurin osa haastatelluista yhdisti termin feta juustoon ja moni juuri kreikkalaiseen juustoon.

17 — Toisaalta kyseinen arviointiperuste vaikuttaa mielestäni ainoalta, jossa noudatetaan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jonka mukaan kulutustottumukset vaihtelevat eri jäsenvaltioissa ja *ne voivat vaihdella saman jäsenvaltion sisällä*kin; muutokset ovat sisämarkkinoiden toteutumisen eräs seuraus. Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jäsenvaltion lainsäädännöllä ei saa "vakiinnuttaa tiettyjä kulutustottumuksia sellaisen kotimaisen teollisuuden saavuttamien etujen säilyttämiseksi, jonka toiminta liittyy niiden tyydyttämiseen": ks. asia 170/78, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 27.2.1980 (Kok. 1980, s. 417) ja asia 178/84, komissio v. Saksa, tuomio 12.3.1987 (Kok. 1987, s. 1227, 32 kohta).

18 — Mainittu edellä, ratkaisuehdotuksen 67 kohta.

19 — Tältä osin on otettava huomioon maito- ja maitotuotealan tuista sellaisinaan vietäville tuotteille 15 päivänä joulukuuta 1975 annettu komission asetus (ETY) N:o 3266/75 (EYVL L 324, s. 12) ja tiettyjen maitotuotteiden vientitukien muuttamisesta 19 päivänä joulukuuta 1975 annettu komission asetus (ETY) N:o 3322/75 (EYVL L 328, s. 40), joissa vahvistetaan maito- ja maitotuotealan tuet ja joissa tetalle myönnetään vientitukia tekemättä eroa sillä perusteella, mistä maidosta feta on valmistettu. Sitä paitsi maito- ja maitotuotealan vientituista 16 päivänä lokakuuta 1986 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 3167/86 (EYVL L 294, s. 28), jossa pelkästään lampaan- ja vuohenmaidosta tehty feta erotetaan muista aineista valmistetusta fetasta, myönnetään tukia kaikille näille tuotteille. Ks. vastaavasti maataloustuotteiden nimikkeistöstä vientitukia varten 17 päivänä joulukuuta 1987 annettu komission asetus (ETY) N:o 3846/87 (EYVL L 366, s. 1).

koskee tullialaa, joten se ei vaikuta siihen, onko nimitys yleisnimi. Vastaajana oleva toimielin unohtaa kuitenkin, että asetuksen N:o 2081/92 3 artiklassa velvoitetaan ottamaan huomioon yhteisön lainsäädäntö tutkittaessa sitä, onko nimitys mahdollisesti yleisnimi. [20] Vaikka kyseisessä lainsäädännössä ei nimenomaisesti käsitellä kysymystä siitä, onko nimitys yleisnimi, siitä aivan selvästi käy ilmi, että fetaa ei ole koskaan pidetty tuotteena, joka on välttämättä peräisin Kreikasta tai joltain erityiseltä Kreikassa sijaitsevalta alueelta taikka joka valmistetaan yksinomaisesti kyseisessä maassa käytettyjen menetelmien mukaisesti. Tämä osoittaa, että ilmausta feta ei voida pitää yleisnimenä. Kyse ei myöskään ole sellaista yksinomaista tuotetta kuvaavasta nimityksestä, joka on tyypillisesti peräisin joltain määrätyltä alueelta ja joka on valmistettu tämän alueen perinteisten valmistusmenetelmien mukaisesti, vaan kyse on pikemminkin termistä, joka yhteisön lainsäätäjän ja kuluttajien jokapäiväisessä kielenkäytössä yhdistetään laajalle levinneeseen ja useissa yhteisön jäsenvaltioissa sekä monissa kolmansissa maissa valmistettavaan juustolajikkeeseen.

13. Kyseiset kantajina olevat hallitukset esittävät riidanalaisen asetuksen pätemättömyyden tueksi vielä muitakin väitteitä. Etenkin on todettava Saksan hallituksen väittävän, että termin feta rekisteröiminen SAN:ksi on vastoin EY:n perustamissopimuksen 30 artiklaa, joka sitoo paitsi jäsenvaltioita myös komissiota. Tältä osin se viittaa aikaisempaan asiassa Exportur annettuun tuomioon, jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että "jäsenvaltio ei voi 30 artiklan määräyksiä rikkomatta lainsäädäntötoimin varata sellaisia nimiä, joita on aiemmin käytetty riippumatta siitä, mistä tuotteet ovat lähtöisin, kotimaisille tuotteille siten, että pakotetaan muiden jäsenvaltioiden yritykset käyttämään tuntemattomia tai yleisön vähemmän arvostamia nimiä. Koska sellainen lainsäädäntö on syrjivää, se ei kuulu 36 artiklassa tarkoitetun poikkeuksen alaan". [21]

Näin ollen katson, että kantajina olevien hallitusten väitteet on hyväksyttävä myös siltä osin kuin ne koskevat sitä, onko nimitys yleisnimi.

Tanskan hallitus puolestaan vetoaa suhteellisuusperiaatteen loukkaamiseen: [22] sen mukaan kreikkalaisen fetan suojaaminen olisi voinut (ja sen olisi pitänyt) tapahtua käyttämällä moniosaisia nimityksiä, eli siis yhdistämällä

20 — Vuodelta 1991 peräisin olevassa tiedonannossa (elintarvikkeiden myynnissä käytettäviä nimityksiä koskeva komission tulkintatiedonanto, EYVL C 270, s. 2) komissio itse kehottaa ottamaan huomioon niiden arviointiperusteiden joukossa, joilla sellaiset "tuotteen ominaisuudet" voidaan tunnistaa, jotka voivat tehdä siitä sopimattoman myytäväksi kohdemaassa yleisnimeä käyttäen, "mahdollisissa yhteisön säännöksissä olevat viittaukset ja etenkin *yhteistä tullitariffia sovellettaessa käytettävä tariffinimikkeistö*" (kursivointi tässä).

21 — Asia C-3/91, Exportur, tuomio 10.10.1992 (Kok. 1992, s. I-5529, 29 kohta).

22 — Suhteellisuusperiaatteen loukkaamisen lisäksi Tanskan hallitus vetoaa syrjintäkiellon periaatteen loukkaamiseen: sen mukaan feta on nimittäin yleisnimi, jota on kohdeltava samalla tavoin kuin muitakin yleisnimiä, kuten brietä, joiden rekisteröiminen ei ole mahdollista.

yleisnimeen feta tuotteen perinteinen valmistusalue, jolloin koko nimitys olisi esimerkiksi "Makedonian feta" tai "Thrakin feta".

Lisäksi Tanskan hallitus katsoo, että kun komissio ei ole välittänyt useiden jäsenvaltioiden vastustuksesta rekisteröidessään fetan SAN:ksi, se on rikkonut EY:n perustamissopimuksen 5 artiklaa, jossa jäsenvaltioille ja yhteisön toimielimille asetetaan lojaalia yhteistyötä koskevia vastavuoroisia velvoitteita.

Ottaen huomioon edellä esitetyt näkökohdat, joiden perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen asetuksen, ei ole tarpeen tarkastella kyseisiä Tanskan hallituksen väitteitä, joiden tutkiminen on turhaa, koska kantajien muut väitteet on hyväksytty.

Ratkaisuehdotus

14. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa nimityksen feta rekisteröinnin SAN:ksi neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2081/92 17 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesta maantieteellisten merkintöjen ja alkuperäisnimitysten rekisteröinnistä 12 päivänä kesäkuuta 1996 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1107/96 liitteen A kohdassa;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.